

VERDEN

Snart parlamentsvalg i Marokko

■ Marokkos kong Mohammed VI mener det bør holdes parlamentsvalg i landet i løpet av kort tid. Uttalelsen er hans første siden folkeavstemningen om grunnlovsreform i begynnelsen av juli, der et overveldende flertall stemte for å overføre mer makt til landets folkevalgte på bekostning av kongen. Reformene innebærer at regjeringen får utøvende makt, mens kongen fortsetter som øverstkommanderende for de væpnede styrkene og landets øverste religiøse leder. (NTB-AFP)

- La medfølelsen leve

■ Olof Palmes enke ble minnet om drapet for 25 år siden

– Norge kommer til å bære med seg denne såre opplevelsen i lang tid, sier Lisbet Palme. Statsministerfruen som gikk ved sin mann Olofs side da han ble skutt i Stockholm for 25 år siden, er barnepsykolog.

ODD INGE
SKJÆVESLAND

Aftenposten i Sverige

Fårø

Hun var det nærmeste øyenvitnet til det første attentatet i Norden i moderne tid. Drapet ga svenskene et varig alvorspreg, og minnene strømmet på da Lisbet Palme hørte om terrorangrepet mot regjeringskvartalet i Oslo og massakren på Utøya forrige fredag.

For 25 år siden gikk hun sammen med sin statsministermann Olof Palme som ble skutt og drept på vei hjem etter et sent kinobezoek i Stockholm sentrum. Drapet 28. februar 1986. endret både Lisbet Palme, parets tre sønner og det svenske samfunnet.

– Det er naturlig for alle mennesker som har vært med på alvorlige hendelser, at man tenker tilbake. Det er så vanskelig som det kan bli, sier Palme til Aftenposten i et av sine sjeldne intervjuer.

Bred støtte. 80-åringen høres ung ut i stemmen, og er en svært aktiv pensjonist. Også som barnepsykolog vet hun mye om hva Norge behøver nå.

– Både familie og venner som er rammet av dette forferdelige overgrepet vil ha behov for støtte i mange, mange år fremover. Medfølelsen er selvsagt viktig nå, og den må finnes der i mange år. Det er viktig med oppfølging både fra profesjonelle, slektninger og vennekretsen. Det er fantastisk om familien orker å følge opp, men man må også se at mange vil trenge en profesjonell støtte, sier Palme.

Viktig pågrepelse. Terroraksjonene kan ikke bli ugjort, men hun synes samtidig at det er «veldig viktig» at gjerningsmannen er tatt.

– Da kan man raskt begynne med rettsprosessen, men krisen er ikke på langt nær over etter en pågrepelse. Det er også sårt å bli konfrontert med et menneske som har en oppfatning av verden

Lisbet Palme

Født: 14. mars 1931 i Stockholm.

Utdannelse: Barnepsykolog. Har arbeidet med vanskeligstilte barn, både i Sverige og internasjonalt via Unicef. Har samarbeidet mye med Senter for Krisepsykologi i Bergen.

Enke etter tidligere statsminister Olof Palme, som ble drept i 1986. Tre sønner, ni barnebarn fra 25 til ett år.

Aftenposten fakta

som det er så smertelig å ta del i. Det er så mange sider ved slike hendelser. Selv om Anna Lindhs drapsmann ble tatt, demper det ikke smerten. Det gjør det ikke. Selv om det er en lettelse for landet, løfter det jo ikke bort hendelsen og smerten, sier Palme, som tilbringer somrene på Fårø nordøst på Gotland, slik hun har gjort siden 1959.

Norsk kompetanse. – Smerthen er sterk både for Norge som nasjon og for de etterlatte nå. Støtten kommer naturligvis til å bli annerledes i tiden fremover, men akkurat dét vet dere mye om i Norge, sier Palme. Hun viser til Senter for krisepsykologi i Bergen, med psykologene Magne Raundalen og Atle Dyregrov i spissen.

– Deres kompetanse er unik i verdensammenheng. Det er deres bøker og deres kollegers bøker som er brukt for å hjelpe familier som har opplevd det aller tyngste man kan bli rammet av. I Sverige har vi ved store kriser, som tsunamien, brukt deres kunnskaper. Norge har en stor og oppsiktsvekkende kompetanse i å støtte barn, unge og også foreldre i krise, sier Palme.

Unicef og Redd Barna i Sverige er blant dem som har hatt stor nytte av deres arbeid.

– De begynte med syke barn og deres familier. Senere gikk de over til å arbeide med traumatiserte barn i krig. Jeg tror ikke nordmenn vet hva senteret i Ber-

«Selv om Anna Lindhs drapsmann ble tatt, demper det ikke smerten. Det gjør det ikke».

gen har gjort for krigsrammede og traumatiserte barn. Deres arbeid har vært viktig internasjonalt, og vil nå bli det igjen nasjonalt, sier Palme.

Tenk langsiktig. Vennskapet med Stoltenberg-familien består. Hun har sendt sms'er og e-post til norske partifeller. – Men

det virker som nettet er overbelastet, sier hun. Palme har fulgt terrorsaken mest via radio, og hun har inntrykk av at den politiske ledelsen i Norge har håndtert krisen klokt.

– Jeg føler dypt med alle, siden jeg selv er blitt rammet av et overgrep av den samme natur. Jeg tror man skal tenke langsik-

tig: det langsiktige slektskapet, det langsiktige vennskapet og den politiske støtten. Så får man etter hvert analysere hvordan man skal forebygge det verste som kan skje. Det handler jo virkelig mye om vårt moderne samfunn. Når det kan gå så galt for et ungt menneske, som i tilfellet med Anders Behring Breivik, så er det viktig å medvirke til en endret kurs.

– Hva mener du med det?
– Det finnes alltid en bak-

Kinesiske advokater advart av myndighetene

■ Kinesiske myndigheter beklaget i går at det virker som de har beordret advokater om å ikke bistå pårørende etter togkollisjonen med høyhastighetstog i forrige uke, hvor 40 personer omkom og over 200 ble skadet. En ordre ble sendt ut til advokatfirmaer i Wenzhou, der alle ble bedt om å rapportere til myndigheter og advokatforeningen straks pårørende

ba om juridisk hjelp. Advokatene skal ha blitt bedt om å ikke ta saker for pårørende, da «ulykken er et svært sårbart tema når det gjelder sosial stabilitet», skriver det statlige nyhetsbyrået Xinhua. Kinesiske myndigheter har blitt utsatt for sterk kritikk for måten de har taklet ulykken, og beordringen av advokatene utløste sinte protester på internett. (NTB-AFP)

Flere samlet seg denne uken for å minnes dem som omkom i togulykken øst i Kina.

FOTO: CHINA DAILY/REUTERS

EU sier nei til snus

■ Få land synes snus skal kunne kjøpes og selges i EU, viser en undersøkelse fra EU-kommisjonen. Det er et tilbakeslag for Sverige, som kjemper for å få snus inn på det europeiske markedet. Sveriges handelsminister Ewa Björling mener spørsmålet ikke er avgjort og at kunnskap om snus i EU er lav. (NTB-TT)

i mange år

– For Olof var det alltid viktig å holde de politiske møtene levende, med åpne diskusjoner og debatter. Det var han opptatt av også her på Fårø, sier Lisbet Palme.

FOTO: ODD INGE SKJÆVESLAND

grunn. Ingen blir forbryter over natten. En så utstudert og forferdelig forbrytelse er både en del av et demokratispørsmål og et spørsmål om psykisk helse. Man kan ikke dra en eksakt lærdom av tidligere hendelser, men må analysere dem hver for seg. Det finnes ingen enhetlig løsning, sier Palme.

Hun nevner likevel en side ved den såkalte lasermannen, som skremte Sverige for snart 20 år siden da han skjøt en rekke ofre,

en etter en. Ofrene var innvandrere.

– Det ble hevdet at noe av grunnen til at han sluttet å skyte, var at samtlige partier, inkludert det daværende innvandringskritiske partiet Ny Demokrati, gikk sammen om en felles uttalelse hvor de tok avstand fra skytingen, sier Palme.

Utøya tilbake. Statsminister Jens Stoltenberg har vært synlig preget av katastrofen. Palme vil

imidlertid ikke vurdere om også landets fremste politikere kan trenge hjelp for å bearbeide hendelsen.

– Jeg tror for eksempel familien Stoltenberg har så stor erfaring at de kan bedømme selv når de trenger støtte. Norge har gått igjennom mange kriser siden annen verdenskrigs påkjenninger. Gro Harlem Brundtland var jo selv et flyktningebarn som kom hit til Sverige kun med sin lillebror, sier hun.

AUFs raske melding om at de vil ta Utøya tilbake, er en holdning i Olof Palmes ånd:

– For Olof var det alltid viktig å holde de politiske møtene levende, med åpne diskusjoner og debatter. Det var med ham også her på Fårø, sier Lisbet Palme.

Da Aftenposten møtte henne til første samtale, kort tid før terrorhandlingene i Norge, virket hun fortsatt smittet av sin manns politiske engasjement. Og hun fortalte med sitt karakter-

Sørgende svensker, som denne politikvinnen, la ned blomster på Sveavägen der Olof Palme ble drept den 28. februar 1986. ARKIVFOTO: ROLF ØHMAN

Drapet på Olof Palme

Kl. 23.21 den 28. februar 1986 ble Sveriges sosialdemokratiske statsminister Olof Palme skutt og drept i krysset Sveavägen – Tunnelgatan i Stockholm sentrum.

Lisbet Palme var nærmeste vitne og pekte ut Christer Pettersson som gjerningsmann.

Pettersson ble dømt til livsvarig fengsel i 1989, men frikjent senere samme år.

Mange titalls personer og organisasjoner har enten tatt på seg skylden eller blitt mistenkt for drapet.

Aftenposten fakta

ristiske smil i øynene om da han tok Gotlandsfergen med de to eldste sønnene, men ga dem så mye is og brus at de kastet opp hele herligheten på de nye sommerlærne.

– Olof ville ikke reise alene med dem tilbake, minnes hun.

– **De mennesker vi har levd med, finnes jo fortsatt i våre hjerter, hjerner og våre verdensbilder. De forsvinner jo ikke, selv om de er døde.**

odd.inge.skjevesland@aftenposten.no